

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

גיליון 24 - שנת תשפ"ה גיליון "ויקרא" – ז' ניסן תשפ"ה, 5 לאפריל, 2025

לע"נ אמו"ר ר' יוסף-חיים ב"ר יעקב רוט ז"ל

ב"ה

"נקודה טובה" לפרשת "ויקרא" – סיפורה של שתיקה

לפני שנים רבות עם כניסת רשמי הקול הניידים לשוק, החלו תלמידי ישיבה חרוצים להקליט את שיעורי רבותיהם על קלטות, לשם חזרה על השיעורים ולשם הפצתם.

והנה ניגש תלמיד לרב וסיפר לו בגאווה רבה שבידיו מכשיר חדש משוכלל וחסכני, המזהה את רגעי השקט שבין הדיבורים, ומפסיק את ההקלטה לפי הצורך.

הרב חשב לרגע, הגיב בחוסר התלהבות בולט ושאל, אז התלמידים כבר לא ישמעו יותר את השתיקות שלי?! אמירה חזקה הנותנת ערך ומשמעות ל"רווח" שבין הדיבורים.

השבוע אנו מתחילים לקרוא את חומש ויקרא, העוסק בעיקר בעבודת המשכן – עבודת הקורבנות. חומש המתחיל בפסוק: **"וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיִּדְבֹר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לְאֹמֶר"** (ויקרא א, א). ללמדך, שלכל הדיברות, האמירות והציוויים קדמה קריאת חיבה אישית של הקב"ה למשה. קריאה שרק משה רבנו שמע אותה (רש"י).

אולם להפסקות - לאתנחתאות שבין הדיבורים, לא היתה קריאה. ולמה היו ההפסקות משמשות, שואל רש"י ועונה: **"ליתן רווח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין"**.

למדנו כאן את חשיבותה של ההפסקה שבין הדיבורים. הפסקה שנועדה ללימוד ולעיבוד של הדברים. לחידוד ולבירור. לשאלות עצמיות ולהבנה. להשוואת הדברים החדשים מול עולם התוכן הידוע והמוכר לנו ושיבוצו בתוכם. לבחינה ולביקורת, לאיגום הידע, לשינונו ולזכירתו. ובהמשך, לבחינת משמעות הדברים ואופן יישומם בחיי המעשה.

רש"י ממשיך ומעיר ואומר: ומה משה רבנו שלמד את הדברים מפי ה' בכבודו ובעצמו היה זקוק להפסקה לצורך עיבוד הדברים, אנו הלומדים זה מפי זה (ברמת הסבר פחותה יותר), על אחת כמה וכמה.

להלן כמה דוגמאות לתהליכי למידה ועיבוד, מעולמם של חכמי ישראל לדורותיהם.

דוגמה ראשונה לעיבוד ידע ולהנגשתו, נוכל למצוא בלשון המשנה. לא פעם המשנה מונה סדרה של הלכות ובסיום הדוגמאות הפרטניות היא מסכמת ואומרת: **"זה הכלל"**... וכך היא מובילה אותנו צעד אחר צעד לחשיבה אינטגרטיבית/מאחדת, מן הפרט אל הכלל ומסייעת לנו בעיבוד הדברים.

דוגמאות מרתקות נוספות ללימוד ולעיבוד, נמצא במפעליהם הפרשניים של רש"י ושל בעלי התוספות.

בעוד שרש"י עסק בעיקר בביאור פשט דברי הסוגיה המקומית, עסקו בעלי התוספות (ובהם גם נכדו רבנו תם), בעיקר בהתאמה בין הסוגיות מתוך ראייה כוללת. הם בחנו את דברי הסוגיה מול סוגיות דומות ומקבילות וניסו לפתור את הסתירות ביניהן, לעיתים תוך העמדת הסוגיות במקרים

"נקודה טובה" - מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

שונים זה מזה. וכך, בעוד שרש"י עסק בעיבוד ראשוני של הידע, עסקו בעלי התוספות בבניית הקומה השניה - באינטגרציה של הידע.

נעיר כי גם רש"י מתייחס לא פעם בדבריו לסוגיות מקבילות אולם מטרתם של שני החיבורים הללו הינה שונה. רש"י עסק רק בפשט הדברים. ואילו בעלי התוספות יכלו לפתח הלאה את גישתם האינטגרטיבית, על בסיס פירושו של רש"י.

בהמשך, עסקו למדני שיטת בריסק ובראשם הרב חיים הלוי סולובייצ'יק (ר' חיים מבריסק) בניתוח אנליטי של הסוגיות ('חקירה ישיבתית') תוך הגדרה מחדש של המושגים ומשמעותם ('שני דינים', 'גברא וחפצא' ועוד). שיטה שנולדה במאה התשע עשרה במזרח אירופה ומשמשת כיום כשיטת הלימוד העיקרית בלימוד גמרא ישיבתי בעיון.

והדברים יפים בעיקר כיום בעולם המודרני, בו אנו מוצפים כל הזמן בנתונים (מידע) ובפרשנויות (ידע), במלל ובלהג רבים.

וכך, פתיחת הפרשה יכולה לשמש עבורנו כ"הזמנה לשקט". לאתנחתא - להפסקה ולעצירה לשם סינון וביקורת, חשיבה וניתוח. כדי לתת לנו 'רווח' להתבונן "בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין" ולהעמיק בדברים ובמשמעותם.

בברכת שבת שלום וחודש טוב

ובתפילה ליאוצה

אשה רוט

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**